

زهرا رضعانی خبرنگار گروه دانشگاه

سومین رتبه‌بندی داخلی دانشگاه‌ها از سوی پایگاه استنادی جهان اسلام ISC اعلام شد؛ رتبه‌بندی ای که اولین بار در سال ۱۴۰۰ براساس شاخص‌ها و روش‌شناسی متفاوت از آنچه تا امروز انجام می‌شد صورت گرفت تا وزارت علوم هم بتواند براساس معیارهای مختلف و از طریق ISC، دسته‌بندی برترین دانشگاه‌های داخلی را انجام دهد. طی چند روز اخیر نتیجه ارزیابی دانشگاه‌های کشور برای سال تحصیلی ۱۴۰۱–۱۴۰۰ از سوی این پایگاه اعلام شد تا دانشگاه‌های برتر زیرنظام‌های مختلف در عرصه‌های مرتبط با حیطه کاری دانشگاه‌ها مشخص شوند.

■ ■ ■

■ **شاخص‌ها تغییر نکرد؛**

■ **تعداد دانشگاه‌های شرکت‌کننده ۱۷ درصد رشد داشت**

مهم‌ترین مساله در معرفی برترین‌ها، متر و معیاری است که دانشگاه‌ها بر اساس آن سنجیده می‌شوند. برای سال تحصیلی ۱۴۰۰–۱۳۹۹، پایگاه استنادی جهان اسلام دانشگاه‌های کشور را با شش شاخص ارزیابی کرده بود و امسال هم با در نظر گرفتن روش‌شناسی صورت‌گرفته، می‌توان نتیجه گرفت هیچ‌گونه تغییری در مدل ارزیابی دانشگاه‌ها انجام نشده است. در عمل دانشگاه‌های کشور طبق روال سال قبل براساس شش معیار کلی آموزش با سهم امتیاز ۳۰ درصد، پژوهش ۲۵ درصد، فناوری و نوآوری ۲۰ درصد، بین‌المللی‌سازی ۱۰ درصد و خدمات اجتماعی، زیرساخت و تسهیلات ۵ درصد مورد بررسی قرار گرفته است. با این حال برای امسال تعداد دانشگاه‌ها ۱۱۰ دانشگاه به ۱۳۲ دانشگاه افزایش داشته‌که نشان‌دهنده رشد ۱۷ درصدی تعداد دانشگاه‌ها است. اگر بخواهیم نگاهی به طبقه‌بندی دانشگاه‌ها را بیندازیم هم باید عنوان کرد در جدیدترین رتبه‌بندی اعلام‌شده، ۷۰ دانشگاه جامع حضور داشتند که نسبت به سال گذشته چهار دانشگاه کمتر است. تعداد دانشگاه‌های صنعتی، هنری و علوم کشاورزی هم مانند سال گذشته بدون تغییر مانده است.تعداد دانشگاه‌های زیرنظام هم از سه به چهار افزایش داشته و برای اولین بار ۱۷ دانشگاه غیردولتی هم اضافه شدند.

■ **از صد غیردولتی‌ها تا برترین دانشگاه‌های**

■ **دستگاه‌های اجرایی**

اما اتفاق مهم این رتبه‌بندی را باید رصد دانشگاه‌های غیردولتی دانست؛ اتفاقی که برای اولین بار از سوی این پایگاه صورت گرفته است و دانشگاه غیردولتی علم و فرهنگ، امام صادق (ع)، سجاد، بین‌الملل امام‌رضاع (ع) و ادیان و مذاهب هم به عنوان برترین‌های این زیرنظام معرفی شده‌اند. یکی دیگر از تفاوت‌های امسال را باید تفکیک دانشگاه‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی دانست که پنج دانشگاه برتر آن را هم باید به ترتیب جامع امام حسین (ع)، صنعتی مالک اشتر، فرماندهی و ستاد آ‌ج‌اف تربیت دیر شهید رجایی و شاهد دانست. البته برخی این دانشگاه‌ها سال گذشته در میان کل دانشگاه‌های دولتی قرار داشته‌اند. به طور مثال جایگاه دانشگاه شاهد رتبه ۲۴، تربیت دیر شهید رجایی رتبه ۶۳ کشور و آ‌جا رتبه ۹۲ کشور را داشت اما خبری از دانشگاه مالک اشتر در میان برترین‌ها نبود.

■ **پیام‌نور در پله اول زیرنظام‌های آموزشی**

بررسی دانشگاه‌ها از لحاظ زیرنظام آموزشی اتفاقات محسوسی داشت. یعنی علی‌رغم حفظ جایگاه اول دانشگاه پیام‌نور همانند سال گذشته، اما جایگاه دانشگاه فرهنگیان و فنی و حرفه‌ای برخلاف سال گذشته تغییر کرده و فرهنگیان در رتبه دوم قرار گرفت. جایگاه چهارم هم در این تقسیم‌بندی پایگاه استنادی جهان اسلام به دانشگاه جامع علمی کاربردی رسید؛ دانشگاهی که سال گذشته غایب ارزیابی صورت‌گرفته از سوی این پایگاه بود. از طرف دیگر هیچ‌گونه تغییری در جایگاه دانشگاه‌های کشاورزی و حتی هنر به نسبت سال قبل انجام نشده است.

■ **دومین دانشگاه جامع امام حسین (ع)**

■ **دومین دانشگاه برتر کشور**

آنچه در رتبه‌بندی جدید اهمیت دارد؛ تغییراتی است که در میان دانشگاه‌های برتر رخ می‌دهد. اتفاقی که در عمل تغییر محسوسی نداشته و تهران مانند سال گذشته همچنان رتبه اول را در اختیار دارد. تنها جایی را باید قراگیری دانشگاه جامع امام حسین(ع) در رتبه دوم و حذف دانشگاه تربیت مدرس از جایگاه پنجم دانست. به عبارت دقیق‌تر جایگاه دوم سال گذشته در اختیار دانشگاه فردوسی مشهد بود و حالا دانشگاه مادر استان خراسان رضوی، در

با اعلام رتبه‌بندی جدید دانشگاه‌های کشور از نگاه پایگاه استنادی جهان اسلام، یک ابهام جدی مطرح است

رتبه‌بندی ملی دانشگاه‌ها کجا اثر دارد؟

رتبه سوم قرار دارد. بعد از آن دانشگاه صنعتی امیرکبیر و صنعتی شریف قرار گرفتند که نشان می‌دهند سه دانشگاه اخیر، یک پله نازل کرده است.

■ **افت یک‌پله‌ای دانشگاه امیرکبیر در حوزه آموزش**

در صورتی‌که بخواهیم مجموع دانشگاه‌های کشور را در شش معیار تعیین‌شده بررسی کنیم، باید گفت دانشگاه تهران سال گذشته در هر شش شاخص، رتبه اول را داشت ولی امسال در دو شاخص فناوری و نوآوری و ارتگذاری اقتصادی به ترتیب جایگاه خود را به دانشگاه جامع امام حسین(ع) و صنعتی شریف واگذار کرده است. در بخش آموزش دانشگاه تهران، فردوسی مشهد، امیرکبیر، شهید بهشتی و صنعتی شریف پنج جایگاه برتر را دارند، در حالی که سال گذشته جایگاه دوم در اختیار امیرکبیر بوده و امسال این دانشگاه یک پله افت کرد، ولی دو دانشگاه چهارم و پنجم بدون تغییر باقی ماندند.

■ **دانشگاه شیراز غایب حوزه پژوهش**

■ **در میان ۵ سکوی برتر**

در حوزه پژوهش هم از دانشگاه تهران که بگذریم، رتبه دوم تا پنجم در اختیار تربیت مدرس، علامه طباطبایی، فردوسی مشهد و اصفهان بوده که تغییرات محسوسی نسبت به سال قبل داشته است. به عبارت دیگر جایگاه دوم سال قبل در اختیار امیرکبیر بوده و امسال حتی در میان ۱۰ دانشگاه اصلی هم قرار ندارد! همچنین دانشگاه شیراز سال قبل سومین دانشگاه بود، امسال به جایگاه ۶ تنزل یافت. ولی تربیت مدرس توانست از رتبه ۴ سال گذشته به رتبه دوم برسیده و فردوسی مشهد هم از پله پنجم سال ۱۴۰۱ به چهارم در رتبه‌بندی جدید رسید. اما اتفاق جالب را هم باید قراگیری دانشگاه علامه در جایگاه سوم دانست، در حالی‌که این دانشگاه سال گذشته حتی در میان ۱۰ دانشگاه اول حوزه پژوهش به چشم نمی‌خورد و اصفهان هم از جایگاه ۱۰ در این حوزه به جایگاه پنجم رسید.

■ **دانشگاه تهران جایگاه خود را در حوزه فناوری و نوآوری واگذار کرد!**

در حوزه فناوری و نوآوری هم داشگاه جامع امام حسین (ع) که سال گذشته رتبه سوم را داشت، به جایگاه اول رسید و دانشگاه تهران با یک پله سقوط در رتبه دوم قرار گرفت. سومین دانشگاه برتر کشور در این حوزه را هم باید دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان دانست، دانشگاهی که سال گذشته رتبه ششم را داشت. صنعتی مالک اشتر هم با امسال جای علم و صنعت را در جایگاه چهارم گرفته و بعد از آن دانشگاه فردوسی مشهد است که آخرین پله را در جمع ۵ دانشگاه برتر دارد. اتفاقی که نشان از سقوط ۳ پله این دانشگاه دارد. اتفاق مهم در این میان حذف دانشگاه علم و صنعت و صنعتی اصفهان از میان ۱۰ دانشگاه برتر است، درحالی‌که این دو دانشگاه سال گذشته در رتبه‌های چهارم و پنجم قرار داشتند.

■ **افت ۳ پله‌ای جایگاه دانشگاه صنعتی شریف**

■ **در حوزه فعالیت‌های بین‌المللی**

بین‌المللی‌سازی هم معیاری است که البته طی سال‌های اخیر مورد توجه مسئولان دانشگاه‌های قرار گرفته و در رتبه اول امسال همانند سال گذشته در اختیار تهران و فردوسی مشهد، قرار دارد. جایگاه سوم امسال برخلاف سال گذشته که در اختیار صنعتی شریف بود، به صنعتی امیرکبیر رسیده و عملا این دانشگاه یک پله رشد و در مقابل شریف هم ۳ پله سقوط کرده است.

جای خالی شاخص ارزیابی حوزه فرهنگی دانشگاه‌ها

با وجود اینکه این ارزیابی طی سه سال اخیر در کشور انجام شده، اما سوال‌های مختلفی پیرامون این اتفاق وجود دارد. شاید یکی از مهم‌ترین آنها را بتوان نقش کم‌رنگ برخی از حوزه‌ها در این ارزیابی‌ها دانست. به عبارت دقیق‌تر هر چند مباحث مرتبط با حوزه فعالیت‌های فرهنگی زیر معیار زیرساخت و تسهیلات لحاظ شده، اما با توجه به اهمیت این حوزه و اختصاص سه درصد از بودجه دانشگاه‌ها به آن که به نا‌رنگی اجرایی شده و بر اساس صحبت مسئولان وزارت علوم، روسای دانشگاه‌ها هم ملزم به اختصاص آن شده‌اند، طبیعتاً می‌تولید تا پایگاه استنادی جهان اسلام برای ارزیابی امسال سهم جداگانه‌ای به این حوزه بدهد. در واقع اضافه شدن شاخص‌های فرهنگی به رتبه‌بندی دانشگاه می‌تواند به توجه بیشتر و تقویت این حوزه در نگاه مدیران دانشگاه‌ها منجر شود.

سوال دیگر اینکه انجام این ارزیابی در سطح کشور و مقایسه دانشگاه‌های داخلی با یکدیگر چه آورده‌ای برای نظام آموزشی عالی دارد؟ برخورداری از یک نظام درونی رتبه‌بندی هر چند اتفاق مبارکی است اما قراگیری در میان برترین‌ها چه دستاوردی برای دانشگاه‌ها از لحاظ بودجه‌ای، امکانات، پذیرش دانشجو، بسترسازی راحت‌تر برای انجام تعاملات بین‌المللی و… خواهد داشت که بتوان از آن به عنوان مشوق دانشگاه‌ها استفاده کرد؟ مسئولان برنامه‌ریزی در وزارت علوم چه امتیازاتی برای دانشگاه‌های برتر این حوزه قائل شده و می‌شوند؟ آنچه به نظر می‌آید اینکه هنوز این نظام ارزیابی نتوانسته که جای خود را میان نظام تصمیم‌گیر برای سروسامان دادن به وضعیت دانشگاه‌ها باز کند و اهمیت آن هنوز به درستی مشخص نیست.

■ **هیچ دانشجوی منتقلی به دانشگاه برنگشته است**

عبدالحسین خسروپناه، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در حاشیه جلسه روز گذشته گفت که در جلسه دو موضوع مهم در فضای علمی و کارشناسی مورد بحث و گفت‌وگو قرار گرفت و دستور اول اختصاص به رسیدگی موضوع داوطلبانی دارد که مشکوک به تقلب در کنکور بودند. تاکید می‌شود هیچ دانشجویی که تقلب آن محرز شده در رسیدگی‌های دیوان عدالت اداری به دانشگاه بازگشت داده نشده است. او درخصوص مصوبات جلسه هم تصریح کرد که تصمیم‌های اتخاذ‌شده در دیوان عدالت اداری در هیات‌های عالی رسیدگی و تجدیدنظر و وزارتخانه‌های علوم، بهداشت و دانشگاه آزاد بررسی‌شود و با یک توافق بین این هیات‌های عالی تجدیدنظر و دیوان عدالت اداری جمع‌بندی نهایی انجام و ابلاغ شود. خسروپناه البته تاکید هم کرد که با توافق صورت‌گرفته و تعامل دو قوه مجریه و قضائیه این بحث به سرانجام خواهد رسید و تمام تلاش بر این است که حق کسی ضاع نشود.

■ **اصلاحیه مصوبه ۶۳۰ تصویب شد**

البته تا اینجا صرفاً موضوع اول جلسه فوق‌العاده و تصمیم‌گیری درخصوص آن تشریح شده و بخش دیگری از جلسه هم پیرامون مصوبه

یک ابهام جدی مطرح است

اختیار شیراز بود، حال‌به دانشگاه جامع امام حسین (ع) رسیده و شیراز با یک پله سقوط به پله چهارم رسیده است. بعد از آن دانشگاه فردوسی مشهد است که سکوی پنجم را در اختیار دارد، دانشگاهی که البته سال قبل جایگاه چهارم را داشت و حالا آن هم جزء دانشگاه‌هایی است یک پله سقوط کرده است. علم و صنعت هم که در دومین رتبه‌بندی صورت گرفته جایگاه پنجم را داشت، به صورت کامل از میان ۱۰ دانشگاه برتر کنار گذاشته شد. اتفاقی که طبیعتاً می‌تواند زنگ خطری برای دانشگاه‌های قدیمی و مطرح کشور به شمار رود.

■ **تغییرات در میان دانشگاه‌های جامع**

■ **محسوس نبود**

نگاه کلی به دانشگاه‌های جامع در ۶ معیار هم نشان می‌دهد، در حوزه آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری، ارتگذاری اقتصادی و زیرساخت و تسهیلات، دانشگاه تهران در رتبه اول قرار دارد و تنها حوزه بین‌المللی‌سازی بوده که برخلاف سال قبل این جایگاه از دانشگاه تهران به فردوسی مشهد رسیده است.

رتبه دوم در حوزه آموزش را ملاک قرار دهیم؛ عنوان این جایگاه از دانشگاه تربیت مدرس به فردوسی مشهد رسید، بعد از آن شهید بهشتی، علامه طباطبایی و شیراز در جایگاه‌های بعدی قرار گرفتند و به جز دانشگاه شیراز که جایگزین اصفهان شده، وضعیت رتبه‌های سوم و چهارم تغییری نکرده است. در حوزه پژوهش هم رتبه دوم در اختیار تربیت مدرس بوده و بعد از آن فردوسی مشهد، علامه طباطبایی و اصفهان قرار دارند که نشان‌دهنده رشد یک‌پله‌ای تربیت مدرس و حذف دانشگاه شیراز- که پارسال جایگاه دوم را داشت- است.

■ **دانشگاه محقق اردبیلی برای اولین بار**

■ **در میان ۵ دانشگاه اول نوآور و فناور**

در شاخص نوآوری و فناوری هم رتبه دوم در اختیار فردوسی مشهد قرار دارد و بعد از آن تربیت مدرس جایگزین دانشگاه جامع امام حسین(ع) شده است. رتبه چهارم هم در اختیار محقق اردبیلی که سال گذشته خبری از آن در میان ۱۰ دانشگاه برتر نبود، قرار گرفت. در نهایت شهید بهشتی به عنوان پنجمین جایگاه برتر این حوزه اعلام شده است.

در حوزه بین‌المللی‌سازی هم دانشگاه تهران با یک پله افت به نسبت سال قبل قرار دارد. بعد از آن دانشگاه تربیت مدرس، تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان و کردستان قرار دارد؛ در حالی که چیشش جایگاه‌ها در این حوزه بیشترین تغییر را داشته و تنها جایگاه سوم آن بدون تغییر مانده. دانشگاه جامع امام حسین(ع) جای خود را به علوم پایه زنجان داده و شیراز هم که سال قبل در رتبه پنجم قرار داشت، حالا با یک پله سقوط به جایگاه ششم رسیده است.

در حوزه اثرگذاری اقتصادی هم فردوسی مشهد جایگزین شهید بهشتی در رتبه دوم و در سومین رتبه به شهید بهشتی قرار گرفت. بعد از آن دانشگاه تبریز و تربیت مدرس قرار دارند، در حالی که سال قبل رتبه سوم در اختیار جامع امام حسین (ع) بود و بعد از آن هم دانشگاه تربیت مدرس و فردوسی مشهد قرار داشت. در آخرین معیار یا همان زیرساخت و تسهیلات هم دانشگاه اصفهان جایگاه سال قبل خود را حفظ کرد. اما سومین رتبه در اختیار شیراز قرار گرفت و بعد از آن فردوسی مشهد و علامه طباطبایی هستند، درحالی‌که سال قبل رتبه سوم به بعد، به تربیت در اختیار فردوسی مشهد، شیراز و علامه طباطبایی بود که نشان می‌دهد تنها جای دو رتبه سوم و چهار با یکدیگر عوض شده است.

■ **جایگاه رتبه‌های دوم و سوم**

■ **در میان صنعتی‌ها تغییر کرد**

بررسی کلی دانشگاه‌های صنعتی هم نشان می‌دهد به تربیت دانشگاه صنعتی امیرکبیر، صنعتی شریف، علم و صنعت، صنعتی اصفهان و صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی به عنوان پنج دانشگاه برتر این حوزه هستند. از حفظ رتبه دانشگاه امیرکبیر که بگذریم، باید گفت سال قبل علم و صنعت رتبه دوم بود و سوم در اختیار شریف بود؛ هر چند که دو دانشگاه آخر هم بدون تغییر باقی ماندن. بر اساس معیار هم باید عنوان دانشگاه صنعتی امیرکبیر رتبه اول آموزش، علم و صنعت رتبه اول پژوهش، تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان رتبه اول نوآوری و فناوری بوده که نسبت به سال گذشته تغییر داشته است. همچنین در حوزه بین‌المللی‌سازی هم باز امیرکبیر اول و در حوزه اثرگذاری اقتصادی هم شریف در جایگاه نخست قرار داشت. این سکو در بحث زیرساخت و تسهیلات هم به صنعتی اصفهان رسیده، رتبه‌ای که سال گذشته در اختیار علم و صنعت بوده است.

مشخصی در راس ندارد. خبر عدم پذیرش استعفا‌ی رئیس این سازمان هم توسط پورعباس تک‌ذیب شد. با وجود این بلا تکلیفی او وزیر علوم خبرنگاران را به رها کردن موضوع دعوت کرد. او در حاشیه اختتامیه جشنواره حرکت در دانشگاه شهید بهشتی در مورد پذیرفتن یا نپذیرفتن استعفا‌ی رئیس سازمان سنجنش و اینکه وضعیت سازمان درحال حاضر با توجه به استعفا‌ی رئیس آن چیست، گفته بود که این موضوعی فنی است، آن را رها و از آن عبور کنید. اینکه ورود پرونده داوطلبان شهپه‌دار به مرحله جدیدی برای تصمیم‌گیری، مقدمات بازگشت پورعباس به جایگاه ریاست سازمان فراهم خواهد کرد یا سکان سازمان سنجنش به دست فرد جدیدی سپرده می‌شود، کماکان در انتظار تصمیم فنی وزیر علوم است. یکی از رسانه‌های نزدیک به دولت روز گذشته نوشته که «با توجه به اینکه تقریباً مهلت قانونی تدوین اساسنامه سازمان فوق از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی رو به اتمام است، به‌نظر می‌رسد وزیر علوم منظر ورود رئیس‌جمهور بر ماجرای استعفا‌ی رئیس سازمان سنجنش آموزش کشور است.» در فاصله کمتر از دوماه مانده تا برگزاری همزمان دو آزمون دکتری و ارشد ۱۴۰۳ باید فقط اظهار ادواراری کرد که عدم حضور مدیر در سازمان سنجنش لطمه‌ای به جریان فعالیت این مجموعه وارد نکند. آقای وزیر! شما که رسانه‌ها را از پیگیری تکلیف رئیس سازمان سنجنش منع کردید، امیدوار به پیگیری شما بمانیم؟

فرهنگیان

دانشگاه

چهارشنبه ۶ دی ۱۴۰۲

شماره ۴۰۴۲

www.fdn.ir

FARHIKHTEGADAILY

۵